

spet gré ljudstvo na delo, marsikdo tudi brez dela pohaja. Spet se tirajo velbludi, mezgi, konji in osli po ulicah, da se tlak tresse pod njihovimi nogami; spet se čujejo vekači po ulicah in na novo ponujajo svojo robo, spet doni po celem mestu šum, ropot, rožlanje, krik in hrum. V vodotoču pokajo topovi, ker se sultan po morju vozi, in kamor njegov brod pride, povsod ga pozdravljajo z gromenjem topov.

Doveršijo se dnevni opravi, in svet hodi na veselice, samo tergovce še sedi v svoji prodajavnici. Kope in kavane so natlačene ljudstva, da se v njih komaj skozi zdrenja. Naš ulicah in tergih se prikažejo igrači goljuhi, norci, piskači, šeme in drugi dangubivci; vrači, čaravniki in prerokovavci se tudi najdejo in žepi ljudem oberajo. Tu vidiš cigane, ki vodijo medvede in opice; ondi zopet se poskušajo mladenči, kdo bo koga vžugal; drugi zopet jahajo konje in se z njimi skušajo, kdo bo pred na odkazanem mestu, in tako se končá popoldanski čas.

Na večer zopet pokličejo hodže Turke v džamije. Solnce se skriva za goro in delavci se vračajo od dela, čolničarji privezujejo svoje čolne na brege in sprehajavci hité nazaj v mesto na svoj dom. Tu je navada zgodej na večer k pokoju iti, ker po tistem mraku nastopi naglo temna noč in černo zagrinjalo zakrije vsako reč očesu gledajočega, in po morju sém začnejo na večer vleči vetrovi. Povsod je smertna tihota, samo morje iz daljine se čuje s svojim šumom in zmed mornarjev se slišijo glasovi hodžev in naznanujejo četrto dnevno molitev. Še doné pesmi brodnarjev, glasovi brodnarskih tromb in zvonjenje zvoncev k večerji vablajočih. Ko človek o tem času od luke v mesto gré, zapazi milione vžganih sveč. Vse kavane so razsvitljene, lampe na hišah, tramovih in krovih goré in zdaj se zbirajo gospé v družbe in smejo z odkritim licem gledati dolj na ulice. Sužnje strežejo svojim gospém, in sužnje jih stražijo, da bi kdo ne nadlegoval gospá pri nočnih zbirališčih. V mestu so razsvitljene vse prodajavnice z lampicami in svečicami, ker občne svečave v mestu ni.

Noč se pomika in postaja pozno. Posamesne sveče še berlé po hišah in krovih in samo kopve in kavane so še polne ljudi. Imenitni Turci so se že zaperli v svoje stanove in ni jih viditi na ulicah, kjer je vedno manj in manj ljudstva, dokler se poslednjič poslednji k pokoju ne podá in ulice ostanejo prazne in puste. Okoli desete ure je vse tiho in pokojno po mestnih ulicah, tako tudi v lukí, ako se ne čuje še pluskanje vésel posamesnih čolnov.

Nenadoma, ko je že povsod vse tiho kakor v grobu, zagromí votli grom topa, in se razlega skozi nočno tihoto kakor silen tresk po zraku. S tim se oglašuje smert tistih Turkov, ki so zaslužili smertno kazen, in jih o tem času posekajo ali zadavijo ali ustrelé. Solnce življenja jim je za goro šlo, — belega dneva ne dočakajo živí.

Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

10. majnika je napravila kmetijska družba svoj letošnji veliki zbor, v katerem se je snidilo 78 gospodov družbenikov in večina gosp. predstojnikov družtvinih podružnic, in ktereга je poslal tudi visokorodni grof Chorinski, naš precastiti deželni poglavar.

Predsednik družbe gosp. Fid. Terpinec je v začetnem govoru veselje razodel o nazočnosti gosp. deželnega poglavarja, in je prijazno pozdravil veliko množico zbranih družbenikov, kateri s tem naznanjajo, da jim je mar za prizadevanje družtva in za povzdigo kmetijstva, ki je imenitna podlaga blagostanja domovine. Zahvalil se je gosp. predsednik dalje pridnim pred-

stojnikom družtvinih podružnic, ker le z njih pripomočjo zamore družba svoje namene vspešno dosegovati. Omenil je potem, da na družtvinem vertu na Poljanah so spet nove kmetijske mašine in oredja na ogled postavljene in tudi nektero orodje, ki je v podkovijski šoli po izgledu vnanjega blaga izdelano bilo. Poslednjič je družbi naznanil gospode namestnike družih kmetijskih družb, ki so se po izvoljenih poročnikih vdeležile današnjega zbora.

Pervo po začetnem predsednikovem govoru je bilo, da je tajnik kmetijske družbe, dr. Bleiweis, zboru na znanje dal imenitniši dela, s katerimi je opraviti imel glavni odbor po poslednjem občnem zboru. Razvidilo se je iz tega, da predsednik z odborniki vred so si, kar je moč bilo, prizadevali, v korist kmetijstva pridni biti.

Gosp. odbornik Malič je po dokončanem tem naznanilu zboru razodel: kaj je glavni odbor dosihmal za vpeljavo drénaže na Krajskem delat. Zvedilo se je, iz te razodeve, da slavni odbor kmetijske družbe Štajarske nam je obljubil umetnega inženirja poslati, — da orodje, s katerim se grabni režejo, je že iz Angleškega prišlo, in da tudi gosp. Baumgartner je naročeno mašino že iz Marskega dobil, ki bo izdelovala drénažne cevi. Po vsem tem se smémo nadjati, da že letos se bo začela drénaža na Krajskem. Sklenul je gosp. govornik to naznanilo s tem: da bi ta važni zboljšek posebno bolj mokrih zemljiš, ktereга v družih deželah kmetovavci prehvaliti ne morejo, tudi pri nas tako se razširjeval, kakor po svoji dobroti zasluži, in da bi gosp. družbeniki ne le svoje za drénažo pripravne in drénažne potrebne zemljiša drénažiti dali, temuč da bi tudi premožne sosedé ali srenje spodbadali za drénažo, ktera, kakor tudi krompir izperjeva, bo zadela na protivnike.

Gosp. odbornik Schmidt je za tem zboru naznanil, da osnovo novega družtva, ktereга namen ima biti obdelovanje Krasa in družih pustih krajev Notrajskega, je glavni odbor že predložil vis. deželnemu poglavarstvu s prošnjo, da bi se predložene postavbe poterdile in na njih podlagi smelo novo družtvo v življenje in djanje stopiti.

(Dalje sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Xp. Iz Ormoža. (Konec.) V svojem zadnjem dopisu v 29. listu „Novic“ sim obljubil povedati, kako je pravda zoper tisto „čudodelno dohtarco“ iztekla, na ktere svét je oče bolnega (obranega) otroka neko staro ženo do kervavega otepel. Danes spolnem svojo obljubo s sledečim: Marjeta S., 64 let stara premožna posestnica iz T., je obstala, da le po večkratni nadležni prošnji posestnika B. iz občine B., ktereга otrok se nikakor ozdraviti ni dal, se je podala k njemu in pri otroku poskušala, kar jo je mnogokrat poterjena skušnja učila; svetovala je korenine in cvetice, katerih zdravilno moč ji je rajniki oče na smertni postelji skrivé razodel in katerih nobeni živi duši povedati ne more, tudi sodni ne. Ko mi povedó — pravi ona dalje — da neka sumljiva stara baba v hišo bolnega otroka zahaja, sim gospodarju res rekla, naj je ne terpi pri hiši, ker zna biti, da je res otroka obrala in da se zavolj nje otrok ozdraviti ne more; — da bi mu bila pa velela babo pretepsti, je tajila.

Gospodar vprašan: je li res, kar je „dohtarca“ ravno povedala, se dolgo dolgo obotavlja in si ne upa z resnico na dan, ker se boji, da bi tudi njemu ne naredila; po dolgem prigovarjanju sodnika se vendar prederzne resnico pričó nje povedati. Tudi župan vprašan zastran mazaštva „čudodelne dohtarce“, noče (menda iz ravno tega straha) nič od nje vediti, akoravno je po več farah dobro znana. Ona sama pa obstane, da že veliko

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V sredo 18. maja 1853.

List 40.

Rodovitnost zemlje povzdigniti po drénaži.

(Dalje.)

Naj prvo se začno velike cevi (nabiravnice) pokladati in scer tiste nar poprej, ki imajo nar več notranje svetlobe in kjer je graben na dnu tako širok, da zamore delavec v njem stati in cevi z roko pokladati.

So naj širji cevi nabiravnic položene, se začno pokladati ožji; in za temi pridejo na versto še le stranske. Preden se pa položé cevi, je treba da je dno grabna dosto terdno in lepo ravno pripravljeno, da se cevi dobro prilézejo.

Ker pa tisti, ki graben reže, ne more ravno tako natanjko delati, da bi berž vse lepo ravno bilo, se graben s stopičem terdno potlači, ki se drenažni stopič (Drainstampfer) imenuje.

Je s stopičem, ki je iz železa napravljen in tako širok, kakor je dno grabna široko, graben terdo in ravno potlačen, se pokladajo cevi poredoma tako, da z eno cevjo vred se vselej en oklep položi.

Ker pa stranski grabni niso tako široki, da bi delavec zamogel v njih stati, je za pokladanje tacih cevi pokladnika treba, s katerim se cevi zasačijo in v graben pokladajo; z položene cevi sname delavec pokladnik in seže po drugi in tako naprej. Vajen delavec zamore v eni uri 350 majhnih cevi položiti. Zadnja cev vsacega grabna se z plošnatimi kamni ali ceglattimi zadela, da ne more perst va-njo.

V tacih močirnih krajih, kjer zemlja ni dosto terdna, je treba, da se dno grabna z ilovco zatlači in na-njo cevi položé.

Kakor hitro so po celem grabnu cevi položene, se začne graben spet z zemljo zadelovati. Če bi za to časa ne bilo, je dobro, ako se izpervega le za čevelj debelo zemlje nameče. Nikoli ni varno cevi ne zadelanih pušati, ker ne zadelane se lahko premaknejo ali razbijejo, če se kamnje na-nje vdere ali jih ljudje ali živina pohodijo. Preden se pa graben zadeluje, je treba ga še enkrat ogledati: ali ležé cevi lepo ravno in terdno vkup staknjene, in ali so konci cevi, kjer se voda vteka, dobro zavarovani, da se ne zamašijo.

Nar prvo pa se začno veliki grabni zadelovati in scer tam, kjer nar nižje ležé. Če je drénaža v tako imenovani lahki zemlji narejena, je dobro, ako se cevi poprej z dobro ilovco pokrijejo, da drobna perst ne pada skozi špranje va-nje in se po nji ne zamašé. Kjer ni pripravne ilovce, naj se položi rušnja z zeleno platjó, mah, listje in enaka soderga čez cevi, potem se še le graben z zemljo zadela.

Nekteri so mislili, da je še bolje grabne deloma s kamni zadelati in tako ž njimi drénažo še zboljšati, — al kamni so nevarni, ker se lahko cevi razbijejo; tudi podražijo drénažo, ker bi se jih veliko potrebovalo, in so brez prida. Zdaj tedaj nihče več s kamnjem ne zadeluje grabnov.

Drugi pa mislijo, da je bolje živo perst ali brazdo spod, mertvico pa zgor v graben zametati. Ker pa mertvica, globoko iz dna izkopana, večlet potrebuje, da rodovitna postane, je gotovo bolje, ako brazda ali živa perst na verhu ostane.

Zadenejo delavci grabne kopaje na kamne, naj se izkopljejo, ako niso preveliki; so pa veliki, se morajo zdrobiti s smodnikom (pulvrom).

(Dalje sledi.)

Smerkov konj je zlo nevaren človeškemu zdravju.

Večkrat smo že omenili, da kužnina smerkovega konja je človeku zlo nevarna. Nar bolj nevarno je, ako si človek v kako prasko ali rano na roki ali obrazu vcepi smerkelj konja; pa tudi zlo tanjka kožica ustnic (žnabelj) ali nosnic se zamore oskruniti s tim strupom. Če človek nalezle tako boleziñ od konja, se mu le malokterikat pomagati more. Žalostna prigodba nedavnej v Mangherow-u na Angleškem spričuje iznovega, da ljudém, ki niso v živinozdravništvu dobro poučeni in ne vejo kako s takim konjem ravnati, ki se po postavah tako mora berž gosposki naznaniti, naj se varjejo smerkovega konja kakor strupene kače. V Mangherow-u je cela kmečka družina žalostno smert storila! Pervi se je oče oskrunitil od smerkovega konja; od njega je mati z otroci vred boleziñ nalezla, in celò dve mladi deklici, ki ste k unim večkrat hodile, ste zbolele in tudi umerle.

Naj je ta žalostna skušnja resno svarilo vsim: kako pazljivim nam je treba biti pri smerkovem konju!

Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Osnova nove postave za čas terganja (bendime) na Dolenskem je zbudila prav žive pomenke. Slavno c. k. deželno poglavarstvo je po mnogih skušnjah prepričano, da veliko nogradnikov tergati začne, preden grojzde dozori, iz kterega se potem zagatno, kisto in brez cene vino dobí-a, katero dobro imé tudi vrednega domačega vina spodkopuje in je tako celi deželi v škodo. Zato je izročilo kmetijski družbi: naj ona z zvedenimi možmi osnovo tergatvine postave izdela, ktera je ravno sedaj toliko potrebuši, ker uvožnja horvaškega vina ni

več colu podveržena, in je tedaj zadnji čas, da se za dober domač pridelnik skerbi.

Odbor kmetijske družbe je podal svojim podružnicam na Dolenskem staro postavo od leta 1832 za pretres in prevdarek: kako naj bi se sedanjemu času primerno preuredila. Podružnice so se posvetovali o tem in so svoje mnenja odboru razodele, ki so danes bile občnemu zboru v sklep predložene. Predelječ bi nas peljalo, ako bi hotli vse natanjko popisati, kar se je o ti zadevi govorilo, ker pomenki so dolgo časa posebno zavolj tega terpeli: kdo in kako naj se določuje čas, v katerem se sme v vsaki gori tergatv začeti. Vdeležili so se teh pomenkov slavni gosp. deželni poglavar grof Chorinsky, gosp. grof Hohenwart Karl, gosp. dr. Kavčič, gosp. dr. Ahačič, gosp. tehant Vovk, žl. gosp. Anton Fichtenau, gosp. dr. Orel, gosp. Trenc, gosp. Rautner, gosp. fajmošter Čuk, gosp. fajmošter Hašnik iz Štajarskega, gosp. predsednik in pa tajnik kmetijske družbe. Obveljal je potem sledeči sklep:

„Nihče ne sme tergati začeti, preden se za to postavljeni čas ne oznani.“

„Po sklepu gorskega odbora in po zaslišanju dotične kmetijske podružnice določuje c. k. okrajna (kantonska) gosposka čas, kdaj se v vsaki gori sme tergatv začeti.“

„Gorniki vsake gore volijo izmed sebe odbor, ki določuje čas tergatve.“

„Vsaki odbor obstoji iz 3 gornikov.“

„Izvoljeni v ti zbor pa zamorejo le taki gorniki biti, ki imajo tako velike ngrade, da se štejejo k tisti polovici gornikov, ki imajo veči posestva v tisti gori.“

Dalje je obveljal predlog gosp. grofa Hohenwarta: „naj si družba, preden izdelava osnovo nove tergatvine postave, poskerbi enake postave iz družih krajev, kjer je vinoreja na visoki stopnji, in naj, kar bi utegnilo v teh postavah za naše kraje pripravnega biti, porabi v domači namen. Glavni odbor naj sestavi po teh izvedenjih osnovo za naše kraje (za Dolensko in Vipavo), in jo pošlje še enkrat podružnicam v prevdarek. Tako doveršeno delo naj se predloži c. k. deželnemu poglavarstvu.“

In tako se bo storilo. (Dalje sledi.)

Višnutova Kršna — Avatara

in njeni ostanki na rimsko-slovenskih spominkih.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

Nar znamenitnejše iz vsih Višnutovih vtelovljenj je Kršna, kakor Paulin (*Syst. Brahm. stran 146.*), ali Krišna-avatara, kakor Bopp (*Gloss. sanscr. stran 49.*) piše. Bila pa je ta Avatara Višnutovo pravo vteločenje.

V indičkih knjigah „Bhagavata in Mahabharat“ se najde opisana. Svoje čitatelje opomnim, da pravlice o tej Avatari sim vzel iz raznih bukev, ki govorijo o indičkem basnoslovju (mitologiji), posebno iz Paulina, Dappera, Majerovega mitološkega slovnika spisanega po kritičkih izvirnikih, iz Volmera in iz sestavkov Dunajskih slovstvenih letopisov pod naslovom: „Asiatic Researches“.

Pravlice o Kršna-Avatari pa se glasijo takole:

„Kršna, sin Vasadeva-ta in Devagnin se je narodil v mestu Madu. Devagna je bila sestra kralja Kamsa-ta *). Zato ima Višnu tudi priime Devaginana, to je, Devagiorenec, sin Devagi, vnučkinje Bramatove.“

* Kamsa je bil sin Ogursaina, kralja od Matre.

Kamsa, brat Devagnin pa je slišal prerokovanje, da ga bode sin sestrin Kršna premagal, in mu življenje vzel; zato je že Kršna pred svojim rojstvom bil preganjan, ker je Kamsa svojo sestro Devagnin in svaka svojega Vasadeva-ta v ječo zapreti, in vsako dete, katero je Devagnin porodila, umoriti dal.

Ali sedmo, Bala-Rama, in osmo, Kršna, ste bile otete in srečno rešene.

Bhavany, Živatova slavna žena, je zanesla Bala-Ramata v utrobo Rodnino, ktera je bila prva žena očeta Kršnatovega, in je Kršnata po nji poroditi dala. Ravno taka se je zgodila s Kršnatom, kateri je bil prodan Isodhi, ženi pastirja Nandata, v kterege hrami je Rodni živela.

Kamsa v zavezi s hudimi duhi pa še je vendar ljubimcu bogov zmiraj po življenju stregel, ali Kršna je zmiraj srečno ušel in je med zalimi pastirskimi deklicami na kmetstvu svojega rednika očeta Nandata velik zrastel in se sila prevzetno obnašal do deklet, med kterimi je živel. Indički tempeljni še imajo namalane vse te prevzetnosti Kršnatovega pastirskega življenja, kakor tudi v indičkih pesmah se popeva od njih.

Za ženo si je Kršna vzel Rhado, spremenjeno boginjo Lakšmi, je posebno umetno znal igrati na piščalkah ali žveglah pastirskih, kakor tudi prebirati plunko *) (liro) ali harfo. Pasel je govejo živino po cvečutih travnikih, in torej dobil prime Govinda.

Piskati pa je znal tako ganljivo na piščalke, in prebirati strune plunkine tako sladko, da so pastirja prišle vse divje zveri, kakor poznejšega gerčkega Orfeja poslušat. Pod podobo piskavca ali žveglarja ga najdemo večkrat na rimsko-slovenskih kamnih; tudi v indičkih tempeljnih ga naj rajši pod podobo pastirja in piskavca obrazujejo.

Na velikem kamnu na tergu mesta Ptuj, kteremu pravijo po nemškem „Pranger“, ker so v poznejši dobi pod njim mogli hudodelniki stati, po slovenskem pa „steber“ še Kršnata najdemo kot plunkarja, in vse divje zveri okoli njega, kakor tudi plesajoče deklice in fante. Temu sebru enaki se najde pri sv. Martinu na Pohorju, ne dalje od slovenje Bistrice.

Rajni Muhar se je čudil debelo o tem kamnu in v opisu svojem réce (*Steir. Gesch. I. 414*): „... man wollte daraus schliessen, dieser seltsame Stein sei ein Siegesdenkmal gewesen.“ Plunkarja pa je oglasil po svoji šegi za Orfeja. Kaj pa še več? Ali se gerčki Orfej tako obrazuje? Zakaj ni vendar slavni Winkelmann, nar veči poznatelj gerčkih in rimskih spominkov gerčke in rimske umetnosti, po Štajeru potoval, kako bi se bil čudil in čudil pri naš namonumentih rimske napise viditi, pa celò druge podobe, embleme — arabeske ne rimskega stila najti.

Mi bomo v svoji knjigi, kjer sliko omenjenegastebra tudi priložili bodemo, več besed širili o tej iztočni umetnosti na noričkih in panonskih monumentih, in o velikem razločku med gerčko in rimsko umetnostjo. Do unega časa pa sporočujemo svoje čitatelje na sliko v Muharovi dogodivščini priloženo.

Kršna je po svojih velicah delih pokazal nebeško poslanstvo. Umoril je kačo Kaligo, gerdo pošast, ktera se ga je jezerokrat ovila, ali kateri je on glavo razklal; vendar dobrotta svojega serca mu ni dopustila kače celò umoriti, marveč jo izpusti in ji podeli, ker se je z bogom borila, podvojno moč.

Ujic njegov Kamsa ga povabi slednjič v svoj dvor in se hinavski ž njim poprijazni, ali njegova prava na-

*) Po nastroju Kršnatovem plunki so obljubila lastna imena PLVNCVS (Muhar 386), ktera se na rimskih kamnih najdejo; ravno tako je nastalo imé TIBICNVS od „tibicen“, der Flötenspieler, žveglar, piskavec. (Muhar stran I. 379).

dar bi še toliko radi od nje zvedili! Kdo nam bo na važne vprašanje odgovarjal, če narava terdovratno omolkne? Kdo nam bo povedal, kar zvediti nam serce teži?

Kemikar, in nihče drug, kot kemikar. On gré tudi nad kuhinsko sol, kakor nad vse stvari z nar. hujim orodjem in nobene sile ne opusti: zvediti bitstvo njih. Kar kemikarju v roke pride, bode razkrojeno in razdžano, če je le razkrojljivo. Njegov namen je zvediti: iz katerih snov (Stoffen) obstoji stvar, katero preiskuje. Tako početje se imenuje ločba, ktera jenja le tam, ko kemikar na pervine pride, katerih nobena umetnost več razdeliti (ločiti) ni v stanu.

Nar. silniši moč zoper vsako stvar pa so kislíne. Hočemo tedaj kuhinsko sol prisiliti, da se bo oglasila in povedala kaj v sebi ima, bo tudi ona mogla to muko prestati. Kanimo tedaj na sol neke kaplice žeplene kislíne (hudičevega olja), — lej! kak že kipi in gomizlja, in koliko mehurcov se že dviguje, kateri naznanjajo, da so bili v soli zaperti in šumeči se veselé oprostinja. Med tem se kuhinska sol raztopí v kislíni, in kmalo popolnoma zgine.

Kakor pa sodnik, ko izprašuje zatoženca, nobenega glása in nobenega pogleda ne prezrè, tako tudi kemikar, dokler sol preiskuje, nobene njene premembe in nobenega mehurca v nemar ne puša. Tisti zrak tedaj, ki ga vidimo v penicah kipeti, je neka posebna stvar, ki bode v nos, je kislega okusa, in ima moč višnjeve rastlinske barve na rudeče premeniti. Mi moramo tedaj ti zrak ali prav za prav ti gáz *) vjeti, da ga preišemo na dalje. V ti namen raztopimo iznovega sol po žepleni kislíni v zaperti steklenici in peljemo puhteči zrak, ki nam je prej všel, sedaj po stekleni cevki v drugo steklenico, ki je z vodo napolnjena. Kaj se bo nek tukaj z gorí popisanim gazom (zrakom) zgodilo? Kaj? tistega ojtrega, bodečega gaza ni več — namesto njega pa je voda kisljata. Voda se je navzela čisto vsega tistega gaza, ki je izpuhtel iz soli, in se potopil v vodi, in ta potoplina kislega gaza v vodi se imenuje solna kislína.

Kuhinska sol je tedaj solnokisli gaz v sebi imela. Al tega vediti nam ni dovolj; tudi solna kislína nam mora odgovor dati in razodeti, kar od nje vediti hočemo; preprej ji ne bomo dali mirú. (Dalje sledí.)

Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Dalje je naznanil tajnik, da gosp. fajmošter Janez Zalokar so dodelali rokopis „umnega kmetovanja in gospodarstva, in da prvi del, ki zapopade poljedelstvo in obdelovanje travnikov, je za natis pripravljen. Ker so te bukve, čeravno vsakemu mlademu in staremu kmetovavcu potrebne, sosebno kmetijskim učilnicam namenjene, je zbor sklenul: naj se berž začnejo natisovati in scer v 2000 iztistih, gosp. fajmoštru pa naj se zavolj posebne pridnosti, s katero je obširno delo doveršil in živim potrebam domovine vstregel, brez da si bil zato kakošnega plačila terjal, v imenu kmetijske družbe zahvalno pismo pošlje.

Za izpraznjene 4 mesta na kmetijskih učilnicah se je oglasilo 7 kmečkih fantov. Ker ima po višjim sklepu pravilo veljati, da zraven družih dobrih duševnih in telesnih lastnost se imajo posebno taki fantje izvoliti, ki imajo kadaj domá gospodarstvo prevzeti, so bili za tibart izvoljeni: Ložar Janez iz Terzina, Gruden Jakob iz velikega Otoka Postojnske fare (prvi iz

Notrajskega, ki se je v kmet. učilnico oglasil), Kaplan Franc iz Mirne, in pa Dolenc Nande iz Št. Vida pri Zatičini. — Gosp. predsednik Terpinec je potem zboru nasvetoval: naj bi se sklenilo, da prihodnjic imajo učenci kmetijskih šol eno leto v Ljubljani ostati, da se vsih tistih vednost naučé, ktere so podlaga djanskega (praktiskega) kmetovanja; s temi vednostmi navdani bojo z veliko večim pridom se učili v prihodnjih dveh letih posamne razdelke umnega kmetijstva, in predstojnikom omenjenih učilnic bo s takimi bolj izurjenimi glavami gotovo tudi vstreženo. Nauki pa, katerih se imajo ti učenci prvo leto v Ljubljani učiti, so: občno naravoslovje, kolikor ga je za kmetovavca potreba, in naroznanstvo domače živine, kmetijska kemija, živinoreja, poznanje rastljin, zlasti vsih trav, ki spadajo v živinsko pičo, popolni nauk iz reje sadnih drevés, murb in svilnih gosenc; zraven tega imajo učenci na podkovijski in živinozdravniški šoli priložnost večkrat viditi, kako se ima živina kovati, kako se streže bolni živini itd. Ker je na družbinem vertu marsikterega kmetijskega dela, in ker tudi grad gosp. predsednika ni delječ, na katerem se dokaj novega kmetijskega orodja rabi, imajo učenci lepo priložnost, se tudi soznani z novim dobro poterjenim orodjem, ker gosp. predsednik bojo radi dovolili, da pridejo učenci ob taci časih na Fužine, ko se z novimi plugi orje, z novo brano vlačí itd. Učenci se bojo scer imeli prvo leto veliko učiti, pa si bojo s temi nauki tudi za prihodnje učenje na djanskih kmetijskih učilnicah lepo podlago postavili. Omenjene nauke zamorejo učenci dobivati deloma v živinozdravniški šoli, deloma v šoli gosp. Fleišmana, v kateri se rastljinoznanstvo, sadjo- in murvoreja uči.

Zbor je enoglasno poterdil ti predlog gosp. predsednika, in vse predloge: kako naj odbor za stanovanje in živež učencov v Ljubljani skerbi, da se bo zamoglo shajati s tistim zakladom, ki je od vis. ministerstva za te štípendije določen. (Dalje sledí.)

Kmetijska zastavica.

Če ena krava z 6 centi vsak dan 20 funtov sená dobiva, koliko funtov trave mora vsaki dan dobivati, da ji ravno toliko tekne, kakor 20 funtov sená?

Višnutova Kršna — Avatara

in njeni ostanki na rimsko-slovenskih spominkih.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Preje, kakor gremo v severnoslavensko mitologio gledat, kar se o tej Višnutovi-Avatari tam najde, hočemo slovenske pravlice o Kršnatu poslušati.

Slovensko ljudstvo, posebno okoli Ptujá, vé dosto povedati od Krsnikov. Tudi lastnih imén „Kršnavi“, „Kršnatič“, „Krsnik“ je dosti po Štajeru, Horvatskem in tudi po Krajnskem najti. O Krsniku pa se pravi, da ga rodi nekšna zala devica (primeri: Devagni, mater Kršnatovo) v zlatem dvoru (primeri: Dvarka, mesto Kršnatovo). Alí sovražni kralj ga ne terpi, ker se za svojo krono boji (primeri: Kamsa-ta, ujca in kralja) in tako se spremeni v bika (primeri: Kršnata med govejo živino) in zleti v megle. Tam večkrat najde družega Krsnika; tota dva se zdaj začneta klati (primeri: krivega Kršnata v indički mitologii), in kateri premaga, tistega dežela je srečna, ima dobro letino; sama zlata pšenica raste in sladka jabelka in vina sladkega zadosti. V deželi premaganega pa kapa debela toča. Med družimi velikimi deli, ktere je Kršna storil, se prepovedujejo tudi njegove strahovitne borbe s sedmerimi

*) Gosp. fajmošter Zalokar dobro pravijo zastran besede »gáz« v rokopisu »umnega kmetovanja«, da našim Dolencom beseda gaz ne more biti preveč čudna ali ptuja, ker pravijo: »meni se gazi« (phá), prav v kemijskem pomenu.

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V sredo 25. maja 1853.

List 42.

Rodovitnost zemlje povzdigniti po drēnaži.

(Dalje.)

Korist drēnaše.

Naši bravci razumejo zdaj napravo drēnaše. Toliko lože se bomo po tem pogovorili o tem: kako pomaga drēnaža in v čem obstoji nje korist ali hasen.

1. Ko je zemljiše po drēnaži, to je, podzemeljskih cevih na suho djano, je deževnica prisiljena večidel v zemljo se stekati, in kar je je preveč, po cevih odtekati. Scer je po verhu odtekla in je gnojivne dele, ki jih v sebi ima, namest v zemlji pušati, saboj jemala; sedaj ostanejo v brazdi.

2. Drēnaža brani, da se ne more zemljiše zamočiti, ker podzemeljska voda po cevih odteka, tedaj ne more več kviško stopiti in zemljiš zalivati.

3. Zemlja postaja po drēnaži bolj suha in rahla, in se po tem takem lože obdeluje. Celō spēhata ilovnata postane bolj perhljiva.

4. Eden nar večih dobičkov, ki se z drēnažo doseže, je pa dalje ti: da je po podzemeljskih cevih zraku (ljuftu) vedno pot odperta pod zemljo in v zemljo. Saj vsak kmetovavec vé: koliko je zrak za vse rastline vreden in da iz zraka izvira velik del rodovitnosti zemlje. Ta dobrot, katero druge polja živjajo le po verhu zemljiša, prešinja po drēnaži zemljiša tudi od znotraj. Kolikšen dobiček!

5. Kakor grē zrak po cevih v zemljo, tako grē tudi gorkota; gorkota pa je, kakor vsak vé, tista moč, ktera obuja življenje v rastlinah. Če je bilo zemljiše poprej tudi o veliki vročini poleti spodej merzlo ko led, je po drēnaži gorko, ne veliko manj kakor v tistih gnojnih gredah, ki jih vertnarji na vertih imajo.

6. V taki zemlji kalijo semena hitreje, vse hitreje rase in zori. Skušnje so učile, da so žita za 8—10 dni poprej na drēnaženih njivah dozorele kakor na družih čeravno suhih.

7. Po drēnaži postane gnoj še le prav rodoviten. V mokri zemlji je hlevski gnoj slabo strohnel in kar ga je v bolj tanjkih drobcah strohnelo, je poplavila mokrota; ravno tako so tudi košena moka, pepel, apno, guano itd. poprej v taki zemlji komaj za pol toliko zdali, kakor zdajajo v drēnaženi zemlji. Kolikšen dobiček je spet to!

8. Drēnaža, če je razširjena po veliko zemljiš, je tudi za človeško zdravje koristna; ter dovratne merzlice, ki so v močirnih krajih domá, so v škocij po drēnaži že skor popolnoma zginile.

9. Drēnaža ne povrača le z dobrimi činzi stro-

ške, ki jih je prizadjala, temuč tudi kapital, to je, vrednost zemljiša za tretjino, večkrat celo za polovico, povikša. (Dalje sledí.)

Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Gospod dr. Strupi je zastran podkovijske in živinozdravniške šole v Ljubljani naznanil zboru, da je lani 15 kovaških podmojstrov (kselov) se umetnega podkovstva in družih živinorejskih in živinozdravniških vednost učilo, poslednjih naukov se je učilo tudi še 5 družih kmečkih mladenčov; v vsem skupej je bilo tedaj 20 učencov, izmed katerih se jih je lani 15 izučenih iz šole izpustilo, 5 jih pa je bilo za ponavljanje prideržanih. V vsem skupej je v preteklih 3 letih njenega obstoja 40 v podkovanju zdravih, napēnih in bolnih kopit in v mnogih družih živinozdravstvenih znanstvih dobro poučenih iz te učilnice na deželo šlo.

Iz družega naznanila, ki ga je gosp. dr. Strupi, kot oskerbovavec družbenega verta, zboru predložil, se je zvedilo, da lani in letošnjo pomlad se je blizo 13.000 murv iz tega verta deloma za plačilo, deloma brez plačila oddalo; izmed teh je čez 4000 murv šlo na Štajarsko, kjer jih je gosp. dr. Hlubek več poleg železnice zazadil. Reči se mora, da ene feta sēm se je na družtvenem vertu murvinih drevēs sila veliko izrejevalo; vsako drevó je kapital, ki bo kadaj deželi dobiček donasal, ko se bojo naši rojaki še bolj zdramili in spoznali, da se pridelovanje svile (žide) dobro splačuje. — Veliko manj kakor za murve, je pa vert na Poljanah zavolj preslabe zemlje za sadno drevje vgoden, ktera ima le to dobro, da iz tega verta drugam na bolji svet presajene drevesa se dobro sponasajo.

Iz družih od gosp. dohtarja iz tega verta naznanjenih skušinj se je zvedilo: da sta se lani tako imenovani Jeruzalemski ječmen in Koroški gorski ovēs kaj dobro obnesla, uni je dal šestnajsterno, ti osemnajsterno zerno; — namest krompirja močno priporočovani sad pod imenom „ullucus tuberosus“ je taka malopridna stvar, da se mu zamore po pravici reči: Učēz! pojdi rakom žvižgat; — krompir vsih sort je gnjil tudi lani na vertu, pa vendar ne tako zlo kot prejšni dvē leti; — močno čislana sibirski pesa, ki jo je družba nalaš iz Presburga naročila, se scer lani na tem vertu ni debela pridelala, al lani ni bila ne za repo ne za peso posebno dobra letina; to pa se že zamore reči, da je ta pesa, po vsih tukajšnih skušnjah tudi družih kmetovavcov, ki so jo sadili, posebno sladka, mehka in prijetnega okusa. — Kolikor se iz verta zamore semen oddati, jih vsak dobí, kdor se na gosp. oskerbnika oberne. (Dalje sledí.)

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V saboto 28. maja 1853.

List 43.

Rodovitnost zemlje povzdigniti po drēnaži.

(Dalje in konec.)

„To je pač vse lepo in dobro, kar ste nam v hvalo drēnaže tako na tanjko razlagali, povejte nam pa sadaj tudi: koliko pa veljā ta reč? bojo naši bravci prašali. To je zares važno vprašanje, ker dobra reč tudi ne smē predraga biti, da se je lotijo gospodarji.

Tudi o tem bomo resnico govorili, se vē, da po skušnjah družih dežel, ker domačih še nimamo. Res je, da stroški drēnaže niso ravno majhni, al kapital, ki se na tako zboljšano zemljiše naloži, tako dobre činže donaša, da o malo letih je vēs poplačan, — le enkrat se za to denar izdā, s tem pa se zemljiše tako zboljša, da je še enkrat več vredno, kakor je popred bilo. Na take činže kapitale nakladati ni nadloga, ampak je sreča kmetijstva.

Po različnosti zemlje pa so stroški enkrat manjši, drugokrat višji. Na Štajarskem zneso stroški za en oral (joh) zemlje v vsem skupej okoli 27 fl. Na Českem — pravi „tednik česke kmet. družbe“ — pride drēnaža enega sežnja (klaftre) z vsem okoli 7 krajc., enega orala na 22, tudi 24 fl., tu in tam tudi nižji. Na njivah Wittingauskih kneza Schwarzenberg-a so se stroški drēnaže že prvo leto poplačali.

Kaj pa enkrat položene cevi ne prizadevajo več stroškov? Na to vprašanje zamoremo odgovoriti: da skoraj nič več.

Če je drēnaža dobro in terdno napravljena bila, ni več drugega dela potreba, kakor da se včasih pogleda: ali vtoki in iztoki niso zamašeni, in da se trebijo, če je potreba. To pa vsak vē, da se tudi hiša podere, če je nemarno zidana bila; taka se zna tudi drēnaži primeriti po nemarnosti ali nečimernosti; takrat se vē da bojo stroški poprave veliki.

Kdaj pa je nar boljši čas drēnažo si narediti? To se ravna pri vsakem gospodarstvu po okoljsinah njegovih. Na Angleškem jo delajo nar raji pozno poleti. Vselej je pozno poletje za tega voljo nar pripravniši čas za napravo drēnaže, ker je zemlja tisti čas nar bolj suha in terdna. Ker pa imajo kmetje takrat nar več dela, so prisiljeni že poprej jo narediti.

Njive je nar bolj prav takrat drēnažiti, kadar so z deteljo ali kakošno drugo živinsko pičo obsejane bile, tudi na praho ali sterniše je dobro. Iz tega se vidi, da se ne da vse na enkrat drēnažiti, ampak poredoma vsako leto nekaj.

Naši bravci bojo poslednjič še prašali: kako pa se delajo okrogle drēnažne cevi?

Za to izdelovanje cevi je potreba mašine *). Delajo se pa iz navadne glīne, iz ktere se opeka (cegel) dela, ki pa ne smē zmešana biti s kamnjem, sicer se mora prav skerbno za to rabo pripraviti. Na Angleškem imajo posebne mlīne in zmleto glīno skozi rešeto čistijo. Ena mašina naredi na dan 8000 do 10.000 cevi po čevlju dolzih. Cevi se žgō kakor opeka v navadnih opečnicah, ali pa v pečeh, ki so nalaš za-nje narejene bile po podobi lončarskih pečī. 2 do 4 dni ostanejo cevi v pečī. 1000 cevi veljā od 10 do 13. gold., kakor je dnina delavcov in pa cena kurjave nižji ali višji. —

In tako smo končali to razlago. Naj bi naši umni kmetovavci, ki imajo večī posestva, in cele soseske združene, ki imajo za drēnažo pripravne zemljiša, po vrednosti cenili ti zboljšek zemljiš, kteri je tako važen, da je angleška vlada prostovoljno svojim deželanom trideset milionov goldinarjev ponudila, iz kterega zaklada tisti kmetovavci, ki nimajo dosti premoženja, posojila proti temu dobivajo, da jih v izgovorjenih obrokih (brištih) poplačujejo. Če nam je taka veličanska pripomoč, ktero angleška vlada kmetijstvu ponuja, od ene strani živa priča koristnosti drēnaže, zamoremo v poterjenje tega še od druge strani povedati, da kmetovavci na Angleškem, kteri v najem (štant) jemljejo zemljiša, vselej o tem prvo vprašanje zastavijo: „je li zemljiše drēnaženo?“ Če ni, ga ne vzamejo ali le za veliko nižji najemšino.

„Novice“ pa so vesele, da jim je bila priložnost dana, prvim v ti važni prekucii zemljiš, ktero bojo še le naši sinovi in vnuki prav po vrednosti čislali, spodbadljivo besedo kmetovavcem slovenskim govoriti.

Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

V 10. razdelku zbornih pomenkov so prišle sledeče reči na versto:

Gosp. Anton Galle, vlastnik Bistriške grajšine in predstojnik podružnice Ljubljansko-Verhniške, je naznanil zboru: s kakošno silo se pokončujejo gojzde po tistih hribskih nadolih, ki blizo železnice ležē, ker zlasti veličanske dela poleg Barovnice za cegel in apno veliko lesa potrebujejo, in tako tudi v teh krajih od tedna

*) Na Štajarskem je taka mašina v Lanahu; za Krajnsko jo je naročil, kakor smo že povedali, gosp. Janez Baumgartner, ki ima velike opečnice (cegovnice), kjer se bojo omenjene cevi naprodaj delale.

do tedna strašne goline — nov Kras — postajajo; več host je že čisto obritih. Tisti, ki so te zidarije prevzeli, namest da bi dali kuriti s šoto, ktere je blizo tam sila veliko, kupujejo les, kar se jim ga le navozi, in tako se seka vse, kar je le krajcarja vredno, — kjer so poprej gojzdi bili, so sedaj goljave, in ker po tem takem dež s stermín spera še tisto mervico persti, iz ktere bi se zamoglo mlado drevje zarasti, ne bo na teh mestih kmalo nič družega ko golo skalovje. Ker je tako ravnanje zoper gojzdo postavo, je gosp. Galle nasvetoval: naj kmetijska družba, ki ima tudi za prid gojzdnitva skerbeti, to silno pokončevanje gojzdo naznani c. k. deželnemu poglavarstvu, da se gojzda postava tudi poleg železnice v prid dežele natanjko spolnuje. Zbor je enoglasno poterdil ti predlog.

Gosp. Trenc, predsednik Kostanjevske podružnice, je poterdil tisti nov rezilnik za terte, ktere ga je kmetijska družba iz Estrajha (Krem-sa) dobila in se Kevšev rezilnik imenuje. Tudi skušnje v Vipavi so po naznanilu gosp. predstojnika in tehanta Grabrijana ti rezilnik tako poterdile, da si ga želi vsak vinorejic imeti, ker se terte ž njim kaj hitro in lepo po vsih krajih obrezovati zamorejo. Vipavci so po naznanilu častitega gosp. tehanta le v tem nekako skerbni, da bi ti nož predrag ne bil; al mi jim zamoremo povedati, da ne velja več kot 1 fl. 10 kr., in da kmetijska družba bo rada naročila prejemala. Če se jih veliko naroči, zna biti, da bo še kak krajcar nižji.

Gosp. Andrej Fleišman je priporočal hmeljorejo, ker po njegovih skušnjah se utegne hmelj na Krajuškem dobro sponasati. Zavrnul je kmetovavce na podúk v „Novicah“, ktere ga je po nar. boljših skušnjah na Českem, kjer je hmeljoreja na visoki stopnji, gosp. dr. Orel prav natanjko spisal.

Gosp. Ferdinand Schmidt je omenil dr. Malfattove skušnje zastran gnojilobe krompirja, po kateri naj se krompir (kakor so „Novice“ letos svojim bravcem že oznanile), z nekterimi drugimi sadeži kopolira. Čeravno ti svet ne obeta veliko prida — pravi gospod Schmidt — naj se vendar poskusi, ker se lahko poskusiti da.

Dalje je gosp. Schmidt nasvetoval: naj napravi kmetijska družba letošnje jesen spet v Ljubljani sadno razstavo. Zbor je enoglasno poterdil ti predlog, ker je gotovo, da očitne sadne razstave veliko pripomorejo k povzdigi sadjoreje. Pri ti priliki je naprosil gospode iz Dolenskega: naj bi skerbeli, da tudi iz Dolenskega, kjer je dosto lepega sadja, ga pride več v razstavo, kakor pri poslednjih dvéh razstavah, da po ti poti zvemo za vse sadne plemena, ki jih krajnska dežela ima, in da nam bo po tem lahko cepiče eden družemu dajati po željah vsacega.

Gosp. Schaffer, posestnik Vinje Gorice poleg Trebna, je zboru poslal v dveh steklenicah eno sorto lanskega vina; v eni steklenici je bilo vino samo po sebi lanskega prav slabega pridelka, kisló in kalno; v drugi pa je bilo vino zboljšano s cukrom po navodu rajnega Pagliarucci-ta, naznanjenem v „Annalen 1847“. Čeravno se iz slabe sorte nikdar ne da žlahna kaplica narediti, je bilo vendar vino v drugi steklenici veliko bolj od unega v prvi, in lepo čisto kot zlato; stroški tega zboljšanja so se dobro splačali. (Konec sledi.)

Višnutova Kršna — Avatara

in njeni ostanki na rimsko-slovenskih spominkih.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Pa pojdemo nad rimske kamne, in glejmo, kar na njih na častje Višnu-Kršnata opominja.

Pervo ime, ktero je iz tega častja vzeto, je „Gavius“.

M. GAVIO. Maximo. Praef. Praet. Illyrican.

(V gradu Sekavskem nad Lipnico. Gruter stran 415.)

„Višnu haec epitheta gerit. 5) Govinda, quia pavit govam seu vaccas et adamavit mulieres pastorales Govastriguel“ piše Paulin (*Syst. stran 79*). Besedi Striguel primeri česko ostrí hatelka = čuvarica, stražkinja. Ime Gavius najde se tudi v synonymu VOLSARIUS (*Muhar 363*) in v pomanjšavni obliki GAVILIVS z latinskim pristavkom PECVLARIIS.

Drugo lastno ime iz Višnu-Kršnatovega častja vzeto je: Venima, in Venuleus.

Tinko Redsati. F. et. Banana. VENIMA. F. uxor. v. f.

(V Paternioni na Koroškem. Eichhorn II. 23.)

VENVLEO. Proculeo vix. an. I. dieb. X.

(V Ptuju. Gruter 541. 731., Muhar 410.)

„Višnu vocatur etiam Vana-mali, quia in campis seu solitudine pastore floreo serito fuit coronatus et aliud sertum ex collo gestabat“, pravi Paulin na omenjenem mestu. Vana-mali, to je, z vencom obdani. Vana sanskritski, slovenski ven, v pomanjšavi venec, zato ženska imena Venima in možka Venul.

„Venimo“ in „Venula“ najdemo večkrat v gerčko prestavljena: Stephanus (*σσεφανος* venec) Gruter 4. 2. Venima še staroslov. adjektiv primeri: vidimi, neotimi itd.

Tretje ime iz Višnu-Kršnatovega častja je Devognata. „Višnu epitheta gerit. 12) Devaginana filius Deae Devagni“. Paulin na omenjenem mestu. Celi rimski napis pa se glasi:

CISIACO. et. DEVOGNATAE ATIONIS. filiae uxori.

(Marinbreg (Mahrenberg) Muhar 397.)

Ime Cisiacus prijeto po boginji Cizi je za slavenskega zgodovinoslovca neskončno važno, ker mu služi za terden dokaz, da so stari Reti (*Resavci*, *Resjani*) tudi bili slavensko plemo. Strabo (IV.) piše, da so Reti prebivali gor od Koma (Comum) na podnožji planin proti jugu. Plini (III. 20.) piše: „V iztočnih in južnih gorah planin (Alpes) prebivajo Reti in Vindelici, njihovi sosedje pa so Helveci in Boji“.

Lazi navodi iz galičie historie Velleja Patercula zlomek, v katerem se reče, da je na stočju Loizaha in Izara v drugi Retii stalo staro mesto Cissara, v katerem je leseni tempelj boginje Cize bil, ktero so Reti z veliko pobožnostjo častili. Ko so slavodobitni Rimljani tam rimsko naselbino vstanovili, in svojim bogovom oltare postavili, so tudi stanovnikom mesta tempelj še pustili in častenje boginje Cize dovolili. Bila pa je boginja Ciza (Cica, Ziza, na koroških kamnih se večkrat najde lastno ime Sissia *) (*Ankershofen 520*) pri starih Slavjanih to, kar Mammosa Ceres (*Lucret. IV. v. 1161*) pri Rimljanih. Od nje govorijo Knaut (*Prodrom. Misniensis p. 296*), Naruszewicz (*II. p. 138*), Hredawsky (*52*), Crancius (*histor. ecclesiast. 1568 p. 4. 5.*), Mone (*Gesch. d. Heid. im nördl. Europ. Leipzig 1822. II.*) Tedaj je bilo njeno častje pri Vindh lužičkih, meklenborskih, braniborskih, pri Slavenih Moravskih, pri Polakih, pri Rusih, kar je temeljit dokaz za njeno slavensko narodnost. Nemška mitologia je ne pozna. Učeni J. Grimm (*Deutsch. Mith. stran 188.*) imenuje sicer boginjo Cizo, ali reče, da je bila češčena v okolici augsbarški (*Augusta Vindelicorum*), tedaj v slavenski zemlji Vindelicanov. Tudi Vollmer (*stran 370.*) jo imenuje slavensko boginjo od Resavcov in Vindelicanov in Serbov

*) Na kamnih starega mesta Ovilabis (Weis v Avstriji) stoji SISA. MATER, ktero ime se na metliških (Mülker) kamnih polatinčno MAMMIVS in MAMIA najde. (Phillibert Huber Austria ex Archiv. mellicensi illustrata stran 305—307.) Med napisi Cisiacus, Cisiaca, Sissius in Sisa ni bitnega razločka. Ljudstvo še dandanašnji govori cizati in sisati, zizi in cecki, siski in cicki.

uterdi. Kar opék in peska pri zidanju ostane, naj se pod streho in na suho spravi, da se ž njimi stropje nasuti utegne.

Ko je nadhiše bilo postavljeno, se krov naredi in pokrije: da hiša kakor hitro je mogoče od zgorej dežja se zavarje.

Po tem se kleti obokajo, za koje že pri temeljni stavbi potrebno podnožje je bilo postavljeno. Na dalje se dimniki iz krova izpeljejo, okrajnik zidu dostavi, in nasip na poprej posušene kletne oboke razprostrani.

Potlej naj se hiša popolnoma pokrije, podstrešje naj se podeská, za tím se stropje naredi, in stene se očedijo, se vé da kader zidovje je že precej suho. Prav skerbljivo naj pripravi se popolnoma posušeni sip na stropnice, ker le tako se vbrani zarašanje gob po lesu; posebno veljá to za nasipanje u pozemje. Ravno zato naj se pod ne položi prej, dokler očitiva stén ni popolnoma suha.

Za tem se vratne stene prevlečejo, duri nabijejo, oboknice vložé in stopnice napravijo, pri kterih delih se je vlažniga vremena ogibati. Poškodovane ali ne dovelj zadelane stene se ob tej priliki tudi popravijo.

Kader so stene suhe, se okna nastavijo in se zamorejo okinčavne dela (Dekorations-Arbeiten), kakor namazanje, slikanje itd. začeti. Zadnjič se postavijo peči.

Kuhinje, hrami se izdelajo, kadar med drugimi zidarskimi deli prikladna stanika se ponudi.

Ako ste dve poletji stavitvi namenjene, naj se o prvimi hiša pod krov spravi, pozimi pa debele tesarske dela doveršijo; o pomladi in poleti naj se pa sozidba popolnoma dogotovi. Pozimi se line s stari deskami zadelajo ali z opekami zamašijo, ali, če znotraj hiše se kaj opravlja, stranoma s pripravnimi okni previdijo, pa vendar tako, da zraku še neki prepah je dovoljen. Nedoveršeno zidovje se mora z dilami ali tremi legami opek pokriti.

Sploh naj pa gospodar pazljivo gleda na to, da nova hiša je popolnoma suha, preden se on in njegova družina vanjo preselita. Vlažne stanjšča so nepokončljivi izvor vedniga bolehanja njih prebivavcov.

J. Š.

Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Rejo goveje živine v Bohinju požlahniti, je nasvetoval gosp. predsednik: „naj bi se dal za pleme dober in bohinski živini primeren bik na Bistrico; zavoljo tega občnokoristnega namena je gosp. predsednik pri volji: lepega, dvé leti starega bika tirolskega plemena kmetijski družbi za majhen denar (50 fl.) prepustiti; kako bi se pa ta reč izpeljala, je rekel gospod predsednik, naj se popraša družbina podružnica v Radoljci, ktera naj izvé: kdo v Bistrici bi vzel omenjenega bika, ki bi ga kmetijska družba kupila, proti temu, da ga redí skozi 3—4 leta za pleme in da je njegovo, kar si bo bik po plemenu prisluzil; tarifa za to ima biti tista, kakor je v Bohinju navadna; kadar čez 3 ali 4 leta bik ne bo več za plemensko rabo pripraven, naj se prodá za 50 fl. tistemu, če ga kupiti hoče, pri kteremu je za pleme bil, — če ga on noče, pa kakemu družemu.“

Zbor je z zahvalo ti predlog gosp. predsednika poterdil, ki bo gotovo tudi Bohincem všeč, ker se jim ponudi lep bik za pleme; nadjeti se je pa tudi, da ga bo kdo prevzel, ki ga bo po živinorejskih vodilih varoval.

Še nektere predloge je namenil odbor zboru predložiti, ktere pa, ker ne spadajo ravno v obsežje občnega

zborá, jih bo odbor po željah podružnic rešil in predložil višjim oblastim. —

Podružnica Kamniška je nasvetovala: naj se 4 veliki posestniki zavolj posebne sadjorejne pridnosti z očitno pohvalo počasté; tem je pridružil glavni odbor še enega gospoda v Ljubljani, in visokorodni gosp. deželni poglavar enega v Černomlju. Zbor je predloge enoglasno poterdil, in v oglasniku „Novic“ in nemškega „Ljublj. časnika“ so bili ti gospodje že očitno pohvaljeni, kakor tudi tisti 4 kmetovavci imenovani, ktere je zbor vredne spoznal, da se jim sreberna svetinja za pridno sadjorejno podeli.

Denarničar kmetijske družbe in ud glavnega odbora gosp. Pregl je naznanil sedaj dohodke in stroške družtvine v preteklem letu, in prevdank dohodkov in stroškov za letošnje leto. Delavnost družbe je nar gotovši dokaz, da denarne pripomoči potrebuje, po kteri se zamorejo v prid domačemu kmetijstvu potrebne dela doveršiti, kterih je vsak družbenik deležen, ki družbo podpira.

Pri volitvi odbornikov za glavni odbor so bili g. Pregl, g. Samasa in g. Strupi, za ktere je postavljeni čas pretekli, vnovič z večino glasov izvoljeni.

Vsled družbinih postav so podružnice naznanile več mož, ki naj bi se izvolili za družbenike. Zbor je poterdil, kar so podružnice nasvetovala.

In tako je bil letošnji zbor končan. Gosp. predsednik je z zahvalnim nagovorom sklenul zbor ob pol dvéh.

Ne moremo pa tega popisa končati, da bi ne omenili prelepih furnirov za mizarje, ki jih je razpostavil gosp. Jarc, župan v Medvodah in ud naše kmetijske družbe. Ti furniri, kterih je po 18 iz pavca debele dile izrezanih, so kaj lepo blago in so ogledovavcem tudi po vsi pravici močno dopadli. Kdor jih hoče še viditi, naj jih pride ogledavat v pisarnico kmetijske družbe (v Sallendrove ulice).

Višnutova Kršna — Avatara

in njeni ostanki na rimsko-slovenskih spominkih.

Rasložil Davorin Terstenjak.

(Konec.)

Pa pojdemo nazaj do imena Devognata. Od pridavka ginana še je ostala slovenska beseda „gnana“, Verwandter (običajna v Serdišču), Namensvetter. Po boginji Devani so obljubile imena DIEVON, TEVINA (Devina), DEVSON (Devšon), DEVSA (Devša), ktere se na gradčkah kamnih najdejo. Ime Devson in Devsa najde se na gradčkah kamnih v latinsko prestavljeno BIRRAGO (*Muhar Gesch. der Steierm. I. stran 384*).

„Veleco. Cacurdae. et. Devsa. Ituli. f. conj. et. Angulato. fil. ann. X.

Bellatulo. Birragonis. fil. an. LXX.“

Angulata (od angulus, kot) pa najdemo na gornje-štajerskih kamnih še s slovenskim izrazom Cotaius, Cotalus. (Triebendorf zwischen Kač u. Murau. *Muhar 438.*)

Dalje še se Višnutu pridajate imeni 1. Kršna (*Vocabularium Amarasinha I. 1. pod besedo »Kršna«*) niger, in Kešava, crinitus, — primeri slovenske besede krško, to je, černo, krn, črn, in staroslovensko kasa, kasast, kosa, kosast = lasast, comatus. Po priimenu Kešava so nastale imena na rimskih kamnih CASIL, CASIVS, CASSIANVS (*Ankershofen p. 511, Muhar I. 426*), ktere se polatinčane najdejo pod imeni Comatus (*Muhar 427.*), Crispinus (*Ankershofen 520.*) Rodovine Kasian (v Pušavi, v Lučah) in Kosil (v fari sv. Kriza pri Lotmergu) in polatinčeni Krisperi (v Rogateu, v Celi) še današnji dan živijo.